

ЗАЛУЧЕННЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТУРИЗМ» ДО КРАЄЗНАВЧО-ЕТНОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УМОВАХ НАУКОВО- НАВЧАЛЬНОГО ЦЕНТРУ «СИНЕВИР»

В статті розглядається проблема краєведческо - етнографічної підготовки туристських кадрів спроможних професійно моделювати інфраструктурне обустраювання території для розвитку національно орієнтованого туризму. Дане напрямлення забезпечується шляхом дослідження і урахування студентами етнічних особливостей місцевості, з метою створення туристичного продукту і систем гостеприимства.

Постановка проблеми полягає у потребі дослідження етнографічних ресурсів України, з метою розвитку етнотуризму та популяризації національного тур продукту, та залучення до пошукових досліджень студентів спеціальності «Туризм» в контексті професійної підготовки.

Актуальність та доцільність теми дослідження. Актуальність краєзнавчо – етнографічної підготовки менеджерів туризму полягає у можливості моделювання, майбутніми спеціалістами туризму, продукту на основі традиційно-побутової культури. Вивчення та дослідження студентами етнографічних основ дасть їм можливість по новому відкрити територію України.

Етнографічний туризм являється одним з найперспективніших видів туризму, що в сучасному світі набуває все більшої і більшої популярності. Під етнографічним туризмом розуміється вид пізнавального туризму, основною метою якого являється відвідання етнографічного об'єкту для пізнання культури, архітектури, побуту і традицій народу, етносу, що зараз проживає чи коли-небудь проживав на даній території.

Основним завданням залучення студентів до краєзнавчо-етнографічних досліджень є визначення туристично-етнографічних ресурсів для потреб туристичного бізнесу. Адже висвітлення історичних подій, ознайомлення з архітектурними об'єктами, поширення відомостей про видатних державних і літературних діячів українського етносу сприятимуть розвитку туристичної індустрії, відновленню численних архітектурних пам'яток, облагородженню природних об'єктів і розвитку внутрішніх і зовнішніх туристичних потоків.

Краєзнавчо-етнографічна підготовка студентів спеціальності туризм та залучення їх до даного напрямку досліджень - логічно пов'язується з такими науками, як етнографія, географія, історія, культурологія, з мистецтвознавчими дисциплінами — для розкриття етнічної й етнографічної специфіки різних форм народної художньої творчості (вишивки, художнього ткацтва, різьби по дереву, художньої обробки металу, шкіри, гончарної майстерності, лозоплетіння, народної музики і музичних інструментів, народного театру, танцю); з фольклористикою — у вивченні усної народної творчості, яка тісно пов'язана з іншими ділянками традиційно-побутової культури і несе велике етновизначальне навантаження.

Краєзнавчо – етнографічна підготовка туристських кадрів сприятиме вирішенню актуальної для України проблеми формування національно орієнтованого туристичного продукту і відповідних форм гостинності на основі використання історично усталених місцевих форм життєдіяльності населення. [2, с.100]

Даний напрямок дослідження може розвиватися на базі науково-навчального центру «Синевир» та дослідженні етнографічних ресурсів Міжгірського району, Закарпатської області.

На базі ННЦ «Синевир» можлива організація наукової роботи студентів під час проходження виробничої практики з метою дослідження традицій, культури, звичаїв та обрядів населення Міжгірського району, Закарпатської області, зокрема елементів побутово-матеріальної культури та звичаєво-святкової обрядовості.

Територіально Міжгірський район входить до історико-етнографічних земель Закарпаття, етнографічного району Бойківщини. Дослідженню етнографії Бойківщини чимало уваги приділяли І. Вагилевич, І. Франко, М. Зубрицький, В. Охримович, І. Свенціцький та ін. Цінні колекції етнографічних матеріалів зібрані у Музеї етнографії та художнього промислу Інституту Народознавства НАН України (Львів), зразки народного будівництва з цього краю у Львівському музеї народної архітектури і побуту. Іван Вагилевич був першим з українських дослідників, який в основному визначив територію розселення бойків Карпатським хребтом між верхів'ям річок Сяну і Лімниці та підгірськими землями на півночі, а також займався вивченням матеріальної культури Бойківщини. Іван Вагилевич у 1839 році опублікував у чеському журналі велику статтю «Бойки, русько-слов'янський люд у Галичина», де всебічно і науково висвітлює історію, побут, територію розселення. Іван Франко присвятив історії та культурі цього краю низку художніх, публіцистичних та наукових творів («Етнографічна експедиція на Бойківщину», «Карпато-руське письменство» та інші).[4, 1]

Переломним етапом у справі досліджень і популяризації своєрідності буття бойків було створення суспільно-культурного товариства «Бойківщина», а згодом і музею «Бойківщина» у Самборі. Починаючи від 1931 року з ініціативи і за кошти української інтелігенції виходить часопис «Літопис Бойківщини».

Саме з таких причин територія Міжгірського району є дуже цікавою і перспективною в напрямку розвитку етнографічного туризму та проведенні етнографічних досліджень за участю студентів спеціальності «Туризм».

У результаті краєзнавчо-етнографічної підготовки та за рахунок власних досліджень студент повинен знати:

- Основи етнографії України та Міжгірського району, Закарпатської області, тобто історію народу, яка включає в себе історію його житла, одягу, харчування, його родинного укладу, форм побуту, історію його світогляду, народних знань, вірувань і марновірства, обрядів і звичаїв; [2, с. 93]
- Основні засади потреб національного туризму;
- Перспективи та можливості розвитку на території України етнографічного туризму;
- Теоретичні засади і принципи використання етнографічних знань і вмінь студентів для розбудови туристичної інфраструктури, а саме створення національно стилізованих засобів розміщення, закладів харчування, етнографічних музеїв.[3, с. 14]
- Вміння організувати простір для обрядодійств та інших анімаційних заходів;

- Особливості вибору декорування закладів туристичної інфраструктури відповідно до етнографічної приналежності території де можливе моделювання туристичного продукту.

Краєзнавчо-етнографічна підготовка студентів спеціальності туризм повинна проводитись кафедрою туризму на всіх рівнях університетської освіти. Основа даної підготовки – це можливість дослідження студентами етнографічних ресурсів України для створення національного туристського продукту, орієнтованого на іноземних та вітчизняних туристів. Даний напрямок роботи можливо виконати шляхом використання навчально-польових студентських практик на першому та другому курсі, де вони з допомогою викладачів та самостійно працюватимуть над дослідженням етнографічних та туристських ресурсів певних регіонів, для подальшого розроблення туристських маршрутів; результати отриманих досліджень та досвід студенти зможуть використати під час написання курсових робіт на третьому і четвертому курсі.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Стосовно проблеми нашого дослідження методологічно і теоретично доцільним уявляються як аналіз, так і синтез досліджуваного явища етнографічної підготовки туристських кадрів. Аналітичними пунктами у дослідженні є розгляд і диференціація системи етнографічної освіти та застосування різних рівнів узагальнень, а саме:

- Комплексного, який забезпечує розгляд різних аспектів ступеневої туристської освіти етнографічного спрямування як цілісного утворення, його основних компонентів у взаємозв'язку та взаємодії. Аспектів які необхідні для системного аналізу елементів етнографічної підготовки, визначення мети, структури підготовки, змісту освіти, форм, методів і засобів навчання студентів.
- Багатомірного розуміння досліджуваної проблеми у зв'язку з вивченням особливостей підготовки кадрів для сфери туризму в умовах вищих навчальних закладів. Аналіз процесу розвитку етнографічної освіти в історичному аспекті у поєднанні з регіональними особливостями необхідний для розуміння ступеневої туристсько-етнографічної освіти як системи, що розвивається і змінюється.
- Прогностичного, що є в науково-практичному сенсі засобом перспективного осмислення та передбачення шляхів розвитку етнографічної підготовки туристських кадрів для потреб туризму, та моделювання різних варіантів функціонування даної освіти як цілісної системи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Горленко В.Ф. *Етнографічне районування // Географічна енциклопедія.* – К., 1989.
2. Обозний В.В. *Краєзнавча підготовка менеджерів туризму в умовах педагогічного університету.* – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007.- 204с.
3. Обозний В.В. *Краєзнавство: Навчальний посібник-практикум.* – 2-е вид., доп. – К.: Видавництво «Науковий світ», 2004.-240с
4. Макаруч С. А. *Навчальний посібник Етнографія України.*
[\[http://www.carpathians.eu/karpatskii-narod/boikivshchina.html\]](http://www.carpathians.eu/karpatskii-narod/boikivshchina.html)
5. Тронько П.Т. *Роль історичного краєзнавства у відродженні духовності і культури багатотисячолітніх традицій українського народу // Шоста всеукраїнська конференція з історичного краєзнавства.* – Луцьк, 1993.

УДК 581. 635.05. 711. 712.(477) (091)

Івченко І.С.

ДЕНДРОХОРИОНИ УКРАЇНИ

Рассмотрены этапы дендрологического районирования современной территории Украины и её отдельных регионов. Продемонстрированы принципы выделения единиц флористического районирования (фитохорионов). В контексте развития ведущих направлений дендрологии, предложен термин "дендрохорион". На примере дендрологической области Бука лесного (Бл III) впервые выделены дендрохорионы ранга "провинция" и "очаг".

Деревні рослини України були основою для численних районувань її сучасної території. У XXI ст. провідними ботаніками України запропоновані доповнені дендрологічними даними її геоботанічне [1] та ботаніко-географічне [7] районування. Дендрологи продовжують використовувати й фізико-географічне районування [2]. Нами впродовж 35 років розвиваються принципи самостійного дендрологічного районування як України в цілому [4,5], так і її окремих регіонів [3], пропонується розгляд їх найбільш прикметних осередків [6]. З цією метою, за конфігурацією меж їх ареалів, встановлені групи у кількості 8, позначені згідно сторін світу. Дані погранично-ареальні групи містять деревні рослини природного походження, деякі інтродуценти та натуралізовані рослини. Наприклад, в їх межах враховано особливості природного зростання вербових. Види роду *Salix* потрапили до складу 5 груп. Південно-східну (Пн.-сх.) групу представляють *Salix rhaetica*, *S. phylicifolia*, *S. purpurea*, *S. daphnoides*, *S. daphnoides*, *S. silesiaca*, *S. alpina*, *S. retusa*, *S. reticulata*, *S. herbacea*, південно-західну (Пд.-зах.) – *Salix acutifolia*. Решта верб входить до складу південної (Пд.), східної (Сх.) і західної (Зах.) груп: Пд. - *Salix myrsinifolia*, *S. repens*, *S. rosmarinifolia*, *S. viminalis*, *S. lapponum*, *S. myrtilloides*, *S. starkeana*, Сх. - *Salix elaeagnos*, *S. pentandra*, Зах. - *Salix vinogradovii*. За період з середини XIX-до початку XXI ст. їх екотопи суттєво не зменшилось, за виключенням гідрофітів-кущиків, що потерпають від меліорації. В деяких місцях присутність видів роду *Salix* збільшилось за рахунок окультурення ряду природних екотопів за рахунок, як правило, верб-дерев. Одним з чинником районування є також образ Тараса Шевченка як природознавця-новатора XIX ст. В якості екзистенціональної нероздільної цілісності вітчизняного кобзаря-етнографа і природного національного об'єкта – верб України, пропонувались ексклюзивні характеристики енодендрохоріонів [3].

Згідно даних розробок нами встановлені дендрохоріони рангу область. Дендрологічні області одержали назви за зростанням в них найбільш характерних в дендрологічному відношенні видів: СзЯя – Сосна звичайна, Ялина ялицева; СзДч – Дуб черешчатий; Бл – Бук лісовий; Бс – Бук східний; Кя – Клен-явір; Кт – Клен татарський; Г – види глодів, або розмаїття глодів; Ш – види шипшин, або